La Llei 13/2026, de 3 d'agost, reforma els suports a l'exercici de la capacitat jurídica: què canvia respecte del règim vigent

El passat 3 d'agost es va aprovar la Llei 13/2026, de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones, que substitueix definitivament el règim que, fins ara, encara conservava reminiscències del model d'incapacitació propi de la Llei 25/2010, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, i que el Decret llei 19/2021 ja havia començat a desmuntar de forma provisional.

Amb aquesta nova Llei, que entrarà en vigor el proper 4 de febrer de 2027, Catalunya completa l'adaptació del seu dret civil a la Convenció de Nova York sobre els drets de les persones amb discapacitat, passant definitivament d'un model de substitució de la voluntat a un model de suport en la presa de decisions.

En aquest article, farem un repàs general dels canvis que, al nostre parer, tindran un impacte més directe en la pràctica professional**.**

1. L'assistència deixa de ser una institució única: apareixen tres modalitats diferenciades i compatibles entre sí.

En el règim de la Llei 25/2010, l'assistència es configurava com una figura de contorns relativament oberts, pensada per a persones amb una disminució no incapacitant de les seves facultats, però sense una tipificació clara del contingut de les funcions de l'assistent.

La Llei 13/2026 desglossa l'assistència en **tres modalitats netament diferenciades, que poden combinar-se dins d'un mateix instrument** segons els àmbits d'actuació:

- Assistència d'acompanyament: l'assistent aconsella la persona en la presa de decisions, sense que la seva intervenció sigui necessària per a l'eficàcia de l'acte. És la modalitat que es presumeix per defecte si no s'ha qualificat expressament.

- Assistència de cooperació: requereix que l'assistent presti la seva conformitat perquè l'acte sigui eficaç, en els àmbits que s'hagin establert expressament en el títol de constitució.

- Assistència representativa: l'assistent actua en nom o per compte de la persona assistida. És important remarcar que **no limita per si mateixa la capacitat d'actuar de la persona assistida, llevat que així s'estableixi expressament**; i, si es constitueix judicialment amb limitacions de caràcter permanent, té caràcter excepcional i només pot referir-se a tipus d'actes o béns determinats.

Aquesta tipificació obliga a definir amb precisió l'abast real del suport atribuït a cada persona, en lloc d'atorgar-lo amb caràcter genèric.

2. S'amplia notablement la legitimació per a sol·licitar la constitució judicial d'assistència.

Fins ara, la legitimació activa per instar la constitució de mesures de protecció se centrava, essencialment, en el propi interessat, el ministeri fiscal i el cercle familiar més proper.

La Llei 13/2026 trenca aquest esquema tancat: **qualsevol persona que presti un suport continuat a la persona que necessita assistència està legitimada per sol·licitar-ne la constitució judicial**, encara que no tingui cap vincle familiar ni es trobi entre els graus de parentiu tradicionalment previstos.

Aquesta novetat és especialment rellevant per a persones que exerceixen *de facto* funcions de cura sense ser família o essent família llunyana (parelles no formalitzades, cosins, amics, veïns, professionals de confiança...); entitats del tercer sector i altres persones jurídiques que acompanyen habitualment la persona; i situacions de persones grans o amb discapacitat sense xarxa familiar activa, però amb un entorn de suport informal consolidat.

Aquesta ampliació és coherent amb el reconeixement legal dels "suports no formalitzats" com a fenomen social preexistent (punt 5), i respon a la voluntat del legislador d'evitar que la manca de vincle familiar formal deixi persones vulnerables sense accés a la protecció judicial que necessiten.

3. La constitució judicial de l'assistència exigeix ara un "pla d'assistència".

Un dels canvis processals més rellevants és que tota sol·licitud de constitució judicial d'assistència ha d'incorporar un pla d'assistència. Aquest document, que fins ara no existia com a requisit formal, ha de detallar:

a) les persones que es proposen per a prestar l'assistència;
b) l'abast i les funcions concretes de l'assistència sol·licitada (indicant els àmbits i tipus d'actes en què l'assistent ha d'intervenir);
c) el règim de comunicació entre l'assistent i la persona assistida;
d) les propostes per a millorar l'autonomia de la persona assistida;
e) les salvaguardes proposades, amb indicació de qui podria assumir-ne la supervisió; i
f) la remuneració de l'assistent, si escau.

En definitiva, el pla d'assistència obliga qui promou el procediment a construir una proposta a mida, ajustada a les necessitats reals de la persona, i orienta l'autoritat judicial a l'hora de dissenyar l'abast concret del suport, evitant respostes estandarditzades.

4. Apareixen noves modalitats d'actes preventius.

El règim anterior ja preveia la possibilitat d'atorgar un poder en previsió d'una pèrdua de capacitat, amb un contingut poc desenvolupat. La Llei 13/2026 regula amb molt més detall els suports preventius, distingint entre dues figures:

- El mandat preventiu: contracte entre la persona mandant i la mandatària, per mitjà del qual aquesta s'obliga a complir deures de cura i a gestionar els afers de la mandant en els àmbits acordats.

- El poder preventiu: atorgament unilateral pel qual la persona poderdant faculta l'apoderada per actuar en el seu nom, amb l'obligació d'aquesta, un cop comenci a exercir-lo, de prestar suport i seguir les instruccions rebudes.

Ambdues figures es poden constituir amb eficàcia immediata (des del moment de l'atorgament) o eficàcia diferida (activant-se quan es produeixi la circumstància prevista, típicament la pèrdua de capacitat natural). En aquest darrer cas, la Llei preveu la **possibilitat d'articular l'activació mitjançant una acta notarial amb informe pericial** que avaluï la necessitat real del suport, dotant el sistema d'una garantia addicional que abans no existia amb aquest nivell de detall.

La novetat més destacable en aquest àmbit és la supervisió obligatòria dels mandats, poders preventius i les assistències notarials de cooperació o de representació, excepte si la persona que presta el suport és el cònjuge o convivent estable en parella, descendent o ascendent de la persona que rep el suport. En les assistències constituïdes judicialment pot ésser també disposada si l'autoritat judicial ho considera convenient.

A més, la Llei introdueix la figura de la designació preventiva (art. 222-35 CCCat), que permet a qualsevol persona major d'edat, sense necessitat encara d'una assistència, designar en escriptura pública les persones que hauran de ser nomenades amb preferència en cas que en el futur calgui constituir una assistència judicial. A diferència del mandat o el poder preventiu, aquesta designació no requereix l'atorgament d'una acta prèvia i té un contingut molt més senzill: es limita a indicar preferències de nomenament, sense atribuir encara facultats de representació ni de gestió.

Es tracta d'una eina de planificació anticipada complementària als suports preventius, especialment útil per a persones que volen deixar constància de la seva confiança en algú determinat sense arribar a formalitzar tot un règim de suport.

5. Els suports no formalitzats es regulen com a règim transitori

Una de les novetats conceptuals més interessants és el reconeixement exprés dels suports no formalitzats, que substitueixen la figura de la "guarda de fet" per a persones majors d'edat.

Es tracta del suport que, en la pràctica, moltes famílies i entorns propers ja presten sense cap intervenció notarial ni judicial: ajudar a comunicar la voluntat, aconsellar en la presa de decisions o fer tràmits d'acord amb els usos socials. La Llei els dona ara cobertura legal explícita, però amb un caràcter clarament transitori i limitat:

- No poden emprar-se per a actes o tràmits amb entitats financeres, autoritats judicials, registres o notaris: en aquests casos, cal formalitzar necessàriament el suport.
- No poden comportar un canvi significatiu en la forma de vida de la persona ni afectar béns d'especial rellevància econòmica.
- L'autoritat judicial pot requerir, en qualsevol moment, que qui presta aquest tipus de suport informi de la seva actuació i, si escau, en reti comptes.
- S'extingeixen, entre altres causes, per la constitució d'un suport formalitzat que hi sigui incompatible.

En definitiva, la Llei regula una realitat social que fins ara operava en una zona grisa, però deixant clar que es tracta d'una solució provisional i d'abast limitat, subordinada sempre a la formalització quan les circumstàncies ho requereixin.

6. Reforçament del sistema de salvaguardes.

Un altre dels canvis estructurals més importants és la sistematització i reforçament de les salvaguardes. Convé destacar-ne dues, que tenen un impacte pràctic directe:

- Revisió periòdica obligatòria de tots els suports formalitzats: els suports constituïts judicialment s'han de revisar d'ofici cada tres anys (llevat que es prevegi que no hi haurà canvis substancials).

  Ara bé, **les assistències constituïdes notarialment també s'han de revisar en els terminis fixats a l'escriptura, que no poden excedir els tres anys**, mitjançant una compareixença davant de notari de l'assistent, la persona assistida i, si escau, els supervisors.

- Ampliació excepcional del termini de rendició de comptes: com a novetat, l'autoritat judicial pot ara autoritzar terminis de rendició de comptes de fins a sis anys (enfront dels tres anys habituals) quan les circumstàncies de la persona facin preveure que no es produiran canvis substancials en la seva situació.

7. Què passa amb les mesures constituïdes abans de la Llei 13/2026?

Les disposicions transitòries de la Llei distingeixen tres situacions de partida, cadascuna amb el seu propi règim de manteniment i revisió. En resumim els trets principals:

a) **Assistències constituïdes a l'empara de la regulació anterior al Decret llei 19/2021.**

Les assistències constituïdes sota l'antic article 226-1 CCCat (redacció prèvia al Decret llei 19/2021) i que no s'han modificat es mantenen en els termes fixats per l'autoritat judicial mentre no siguin revisades mitjançant l'expedient de jurisdicció voluntària de revisió de mesures judicials.

La revisió es pot demanar en qualsevol moment per la persona assistida o l'assistent, i s'ha de resoldre en el termini d'**un any** des de la sol·licitud; si ningú la demana, l'ha de promoure d'ofici l'autoritat judicial o el Ministeri Fiscal en el termini de **tres anys** des de l'entrada en vigor de la Llei 13/2026. En aquest mateix expedient, la persona assistida pot sol·licitar l'autorització per substituir l'assistència judicial vigent per una de notarial.

b) Tuteles, curateles i potestats parentals prorrogades o rehabilitades de majors d'edat, revisades o no arran del Decret llei 19/2021.

Les mesures constituïdes abans del Decret llei 19/2021 que encara no s'han revisat es mantenen en els termes disposats judicialment, però amb un matís important: s'han d'exercir ja d'acord amb els principis generals dels nous suports a l'exercici de la capacitat jurídica, encara que formalment continuïn denominant-se tutela o curatela. Igual que en el cas anterior, la persona amb la capacitat modificada judicialment, els progenitors amb potestat prorrogada o rehabilitada, o qui n'exerceix el càrrec poden sol·licitar en qualsevol moment la revisió (resolució en el termini **d'un any**) per

adaptar-les al règim d'assistència; si no es demana, la revisió és d'ofici, en el termini de **tres anys** des de l'entrada en vigor.

També aquí es pot sol·licitar l'autorització per substituir la mesura judicial vigent per una assistència notarial. Com a règim específic, les persones declarades pròdigues abans del Decret llei 19/2021 i qui n'exerceix la curatela poden demanar en qualsevol moment l'extinció d'aquesta curatela; mentre no s'extingeixi, es continuen aplicant les normes de la prodigalitat anteriors a la reforma.

c) Poders preventius atorgats abans de l'entrada en vigor de la Llei 13/2026

A diferència dels dos supòsits anteriors, aquí no hi ha cap termini de revisió obligatòria: els poders preventius atorgats amb anterioritat mantenen els seus efectes i el seu règim d'exercici conforme a la normativa que els era aplicable en el moment de l'atorgament (bàsicament, l'antic art. 222-2 CCCat), sense necessitat d'adaptar-los ni de tornar-los a atorgar.

Ara bé, tant l'autoritat judicial (d'ofici o a instància de persona legitimada) com el mateix poderdant poden, en qualsevol moment, exigir la rendició periòdica de comptes o adoptar altres mesures de control que considerin convenients, encara que el poder originari no ho previngués.

Des de Fernández Advocats estem atents al desplegament reglamentari i a la pràctica notarial i judicial que es vagi consolidant durant els propers mesos, i recomanem a totes les famílies amb tuteles, curateles o poders preventius vigents que revisin la seva situació abans que s'esgotin els terminis legals de revisió. Si teniu dubtes sobre com us afecta aquesta reforma, no dubteu a contactar amb el nostre despatx.

**Aquest article té caràcter merament informatiu i no constitueix assessorament jurídic. Per més informació o assessorament, contacti amb info@fernandezadvocats.es*